

Хобта В. М.,
д-р екон. наук, проф.,
зав. кафедри економіки підприємства
Донецький національний технічний університет,

ВРАХУВАННЯ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ПРИ ОБҐРУНТУВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Інвестиційна діяльність підприємств суттєво впливає на їх стан та результати господарювання, забезпечуючи процеси оновлення техніки та технологій, продуктивність виробництва, конкурентоспроможність продукції. Процес обґрунтування інвестицій в ринкових умовах пов'язаний з неоднозначністю їх характеристик та можливих шляхів вирішення задач. Багатоваріантність повинна враховуватися в процесі планування і прийняття інвестиційних рішень. Це може здійснюватися в процесі проробки спеціальних розділів бізнес-планів; досліджень, спрямованих на вимірювання і оцінку впливу невизначеності та ризиків на результати інвестування. Окрім цього вплив невизначеності може враховуватися в процесі оцінки та аналізу різних характеристик інвестицій. Для цього можна використовувати напрацьовані в теорії менеджменту інструменти та методи. Але їх використання відносно різних характеристик інвестиційного проекту має свою специфіку.

Важливо отримати граничні значення параметрів інвестиції в процесі оцінки доцільності її реалізації. Це може здійснюватися на основі аналізу чутливості окремого інвестиційного проекту або альтернативних варіантів.

Відносно окремої інвестиції умову розкриття граничних параметрів можна представити у вигляді рівняння «доходи = витрати», яке свідчить, що інвестиція вже не прибуткова, але ще не збиткова. Цей стан при використанні різних критеріїв оцінки ефективності може характеризуватися наступним чином (рис. 1):

Рис. 1. Показники оцінки чутливості інвестиційного проекту

Як видно з рис. 1, визначення граничних параметрів може здійснюватися на основі різних показників економічної ефективності: чистої дисконтованої вартості (ЧДВ), внутрішньої норми прибутку (ВНП), періоду окупності ($T_{ок}$), обсягу виробництва (О), середніх доходів (D) і витрат (B). Так, при використанні показника чистої дисконтованої вартості це може бути виконано виходячи з формули:

$$\text{ЧДВ} = \sum_{j=1}^n \left[(\partial_j - e_j) \cdot (1+i)^{-j} \right] - I = 0, \quad (1)$$

Де — ∂_j — поточні доходи j -го періоду, e_j — поточні витрати j -го періоду, j — порядковий номер проміжного періоду здійснення інвестиційного проекту, i — процент дисконтування, I — первісні капітальні витрати на створення інвестиційного об'єкту.

Наведений вид формули дозволяє при фіксації певних параметрів визначати граничні значення інших. При необхідності, формулу 1 можна представити, наприклад, з використанням показників обсягу виробництва, цін, собівартості:

$$\text{ЧДВ} = \sum_{j=1}^n \left[((\Pi_j - C_j) \cdot N_j) \cdot (1+i)^{-j} \right] - I, \quad (2)$$

де — Π_j — ціна виробу у J -му періоді, C_j — собівартість виробу у j -му періоді, N_j — обсяг виробництва у j -му періоді.

Такий вигляд дозволяє встановити граничні значення цін, собівартості, обсягів виробництва. Граничні параметри можна сформулювати також при порівняльній оцінці інвестицій. Критичні параметри змінних при порівнянні варіантів інвестування — це параметри, при яких альтернативні варіанти являються рівновигідними (рівноневигідними). Умовами для визначення граничних параметрів (при порівнянні варіантів інвестування) є:

$$\text{ЧДВ}_1 = \text{ЧДВ}_2, \text{ВНП}_1 = \text{ВНП}_2, \bar{B}_1 = \bar{B}_2, \bar{D}_1 = \bar{D}_2$$

Графічно ці умови можна представити в вигляді рисунка 2:

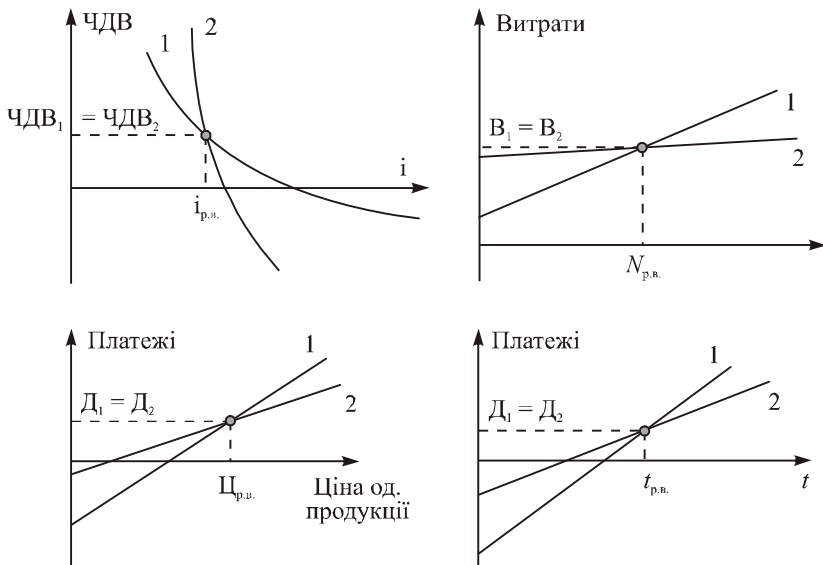

Рис. 2. Граничні характеристики інвестиційних процесів

Використання граничних параметрів в динамічних умовах господарювання дозволить сформулювати рішення, які відповідають встановленій меті та критеріям доцільності здійснення інвестиції.

Шевчук О. А.,
канд. екон. наук, доц. кафедри теоретичної
та прикладної економіки
НТУУ «КПІ»,

МЕТОДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сьогодні, коли в українській економіці відбуваються досить серйозні перетворення, змінюються форми власності і типи підприємств, створюється законодавча і нормативна база для розвитку ринкових відносин, принципово по-новому стали зважуватися питання, що пов'язані з працевлаштуванням громадян та найманням їх на роботу.

Зменшення кількості державних підприємств, збільшення сфери впливу малого і середнього бізнесу та висока частка в но-